

REKENHOF

PERSBERICHT – 17 december 2007

Rekenhof heeft 164^e Boek overhandigd aan Kamer van Volksvertegenwoordigers

De eerste voorzitter van het Rekenhof heeft op 17 december 2007, tijdens de vergadering van de subcommissie Rekenhof van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, het 164^e Boek van het Rekenhof aan de voorzitter van de Kamer overhandigd. De samenvatting en de integrale tekst ervan zijn ter beschikking op www.rekenhof.be

In zijn 164^e Boek geeft het Rekenhof commentaar over de uitvoering van de begroting 2006. Naast de eindresultaten van de begroting worden waar nodig de ontvangsten of uitgaven per FOD of onderdeel van de begroting meer in detail besproken. Verder besteedt het Rekenhof aandacht aan de sociale zekerheid, de interne controle bij de federale departementen en de human resources van de federale overheid.

Zoals het Rekenhof al aanhaalde bij de voorstelling van het vorige Boek, heeft de uitgestelde inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003 die een nieuwe (dubbele) boekhouding voor de federale Staat invoert, een belangrijke invloed op de werking van de federale overheid. Het FEDCOM-project, dat de nieuwe boekhouding moest uitvoeren maar jarenlange vertraging had opgelopen, is in 2007 opnieuw opgestart maar wijkt af van het principe van de dubbele boekhouding uit de wet. Het stelt immers een begrotingsboekhouding op transactiebasis voorop. Ook leidt het uitstel ertoe dat de rekening van de vermogenswijzigingen geen getrouwe weergave meer is van de vermogenstoestand van de Staat en zorgt het voor een gebrek aan uniformiteit in de regelgeving van de staatsdiensten met afzonderlijk beheer. Bovendien stellen vele federale departementen de ontwikkeling van een sluitende interne controle op hun aankoopprocessen uit in afwachting van de inwerkingtreding van de wet.

Hieronder volgt een overzicht van de punten die aan bod komen, met vermelding van de overeenkomstige bladzijdennummers in het Boek.

UITVOERING VAN DE BEGROTING 2006

Overzending van de algemene rekening van de Staat

In tegenstelling tot het voorgaande jaar, werden de uitvoeringsrekening van de begroting en de rekening van de Thesaurie, twee deelrekeningen van de algemene rekening 2006, pas na de wettelijke termijn (30 juni 2007) bij het Rekenhof ingediend. De rekening van de vermogenswijzigingen en de samenvattende rekening werden nog niet ingediend.

Begrotingssaldo (blz. 36-62)

Het nettobegrotingssaldo 2006 (dit zijn de begrotingsontvangsten min de begrotingsuitgaven, zonder schuldaflossingen) bedraagt – 2.955,4 miljoen euro. Dit saldo werd beïnvloed door enkele belangrijke eenmalige ontvangsten, zoals de effectisering van belastingen (712,4 miljoen euro) en de verkoop van overheidsgebouwen (342,5 miljoen euro). Het vorderingensaldo van de federale Staat, dat in Europees verband wordt gebruikt en rekening houdt met een aantal correcties

(o.m. de verrichtingen van sommige instellingen van openbaar nut worden meegeteld), bedraagt +40 miljoen euro.

De schuld van de federale Staat is in 2006 gestegen met 665,2 miljoen euro. De geconsolideerde schuld van het geheel van de overheidsadministraties is eind 2006 gezakt van 91,4 % naar 87,5 % van het bruto binnenlands product.

Ontvangsten (blz. 64-156)

- Totale ontvangsten

De *totale* ontvangsten van de Staat bedroegen in 2006 90,4 miljard euro. Vergeleken met 2005 is dit een toename van 0,5 %. Deze toename is kleiner dan de economische groei. Een gelijklopende tendens werd al vastgesteld in 2004 en 2005. Ook bij de *totale fiscale* ontvangsten is de stijging van 2,65 % kleiner dan die van het bruto binnenlands product, in tegenstelling tot vorig jaar.

De ontvangsten die de Staat int, worden gedeeltelijk doorgestort aan andere overheden. Het deel voor de Staat vermindert van jaar tot jaar. Dat van de gewesten en de gemeenschappen blijft sinds 2001 relatief stabiel, terwijl het aandeel voor de financiering van de sociale zekerheid in dezelfde periode toenam van 15 % tot 19 % van alle staatsontvangsten.

- Ontvangsten rijksmiddelenbegroting

Op de rijksmiddelenbegroting worden alleen de ontvangsten aangerekend die toekomen aan de Staat. In 2006 bedroegen die 43,2 miljard euro. Tegenover 2005 is dit een vermindering met 5,6 %, ondanks een aantal uitzonderlijke ontvangsten. De vermindering moet echter worden gerelativeerd door de overdracht van de begrotingsfondsen voor pensioenen (1.725,1 miljoen euro) naar een nieuwe openbare instelling, de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS).

De fiscale ontvangsten bestemd voor de Staat namen met 1,7 % af tegenover 2005 en bleven globaal 4,2 % beneden de verwachtingen. Zowel wat betreft de directe belastingen, de douane en accijnzen als de btw werden de ontvangsten geraamd in de rijksmiddelenbegroting, niet gehaald.

- Effectisering en permanente fiscale regularisatie

De effectisering (verkoop) van fiscale schuldvorderingen uit 2006 heeft de Schatkist 712,4 miljoen euro opgeleverd. Over het algemeen, ligt het invorderingspercentage van de belastingen die bij de effectisering in 2005 en 2006 werden verkocht, tot nu toe hoger dan geraamd.

De permanente fiscale regularisatie (ingevoerd in 2006), waardoor belastingplichtigen hun fiscale toestand permanent kunnen regulariseren, heeft voor het eerste toepassingsjaar minder opgeleverd dan verwacht (16,1 miljoen euro tegenover 400 miljoen euro). De oorzaak daarvan is wellicht dat het systeem pas in maart werd opgestart en mogelijk overlapt met het stelsel van de spontane aangifte.

- Zilverfonds

De middelen van het Zilverfonds namen in 2006 met 1.157,2 miljoen euro toe. De totale belegde middelen van het fonds bedroegen op 31 december 2006 14.661,2 miljoen euro.

Uitgaven (blz. 158-224)

- Algemene evolutie

In 2006 bedroegen de totale begrotingsuitgaven 68.833,9 miljoen euro. Exclusief de terugbetaling van de schuld en de pensioenen, bedroegen de uitgaven 27.364,6 miljoen euro. In vergelijking met 2005 is dit een stijging van 3,6 %.

- Commentaar per FOD

Meestal worden de ter beschikking gestelde kredieten bijna volledig gebruikt, op een aantal uitzonderingen na.

Hoewel Defensie streeft naar een kleinere en beter uitgeruste krijgsmacht, konden een aantal geplande investeringen in 2006 niet worden gerealiseerd. Daardoor bleven de kredieten voor investeringen in 2006 onderbenut, terwijl de personeelsuitgaven (ondanks een lichte afname van het aantal personeelsleden) stegen tegenover 2005. Door een aantal grote, lopende contracten namen de openstaande verplichtingen bovendien verder toe tot 3,2 miljard euro. Daardoor wordt de komende jaren de ruimte voor nieuwe investeringen beperkt. Voorts heeft Defensie in de periode 2004-2007 een orderekening van de Thesaurie (bedoeld voor de prefinanciering van de bezoldigingen van gedetacheerd personeel) voor een bedrag van 121,1 miljoen euro gebruikt om andere bezoldigingen te betalen, wat het begrotingsresultaat van de jaren 2004-2006 positief heeft beïnvloed.

Wat het departement Ontwikkelingssamenwerking betreft, werd de doelstelling om 0,5 % van het bruto nationaal inkomen aan ontwikkelingssamenwerking te spenderen, nipt gehaald. De uitgaven daalden nochtans tegenover 2005 doordat er minder schuldkwijtscheldingen waren. Voorts liep het bedrag van de nog uit te voeren bilaterale verbintenissen door de Belgische Technische Coöperatie in 2006 op tot 548,7 miljoen euro.

De debetsaldi van de fondsen ter financiering van de projecten van het Europees Sociaal Fonds zijn in 2006 toegenomen. De Europese Unie heeft de betaling van haar bijdragen tijdelijk stopgezet omdat de Belgische projecten niet voldoen aan de voorwaarden inzake interne controle. Inmiddels hebben de overheidsdiensten Werkgelegenheid en Maatschappelijke Integratie initiatieven genomen om dit probleem te verhelpen.

Hoewel in de aangepaste begroting 2006 bij de sectie Volksgezondheid 120 miljoen euro werd ingeschreven voor de terugbetaling van onrechtmatig geïnde bijdragen voor het Dierengezondheidsfonds, werd hiervan, net als in 2005, slechts een klein gedeelte terugbetaald. Daardoor blijven de verwijlinteressen oplopen en kunnen de totale uitgaven oplopen tot 380 miljoen euro.

Bij Justitie moeten de werkingsregels van de juridische eerstelijnsbijstand worden verbeterd: de statistieken op grond waarvan de subsidies aan de commissies voor juridische bijstand worden bepaald, moeten eenvoudiger en sneller beschikbaar zijn. De toegelaten bedragen voor de toekenning van de subsidies en het aandeel van elke uitgavencategorie zouden beter moeten worden afgebakend. Er bestaan immers grote discrepanties. De inhoud van de verslagen inzake de geleverde prestaties die door de commissies voor juridische bijstand worden voorgelegd, moet worden verbeterd.

Voorts stelde het Rekenhof bij de departementen ook vast dat de begroting en de rekeningen vaak onvoldoende transparant zijn. Zo wordt eenzelfde begrotingsfonds

soms gebruikt voor erg verschillende uitgaven en worden gelijkaardige uitgaven vanuit meerdere fondsen gefinancierd. Bij de FOD Personeel en Organisatie werd vastgesteld dat het "speciaal fonds" (bestemd voor de logistieke aankopen van de federale departementen) ook gebruikt wordt voor de ondersteuning van de fiscale administraties. Voor deze laatste doelstelling werd in 2006 echter ook een begrotingsfonds gecreëerd op de begroting van Financiën.

Staatsdiensten met afzonderlijk beheer (blz. 226-252)

De regelgeving op de staatsdiensten met afzonderlijk beheer mist uniformiteit. De vastgestelde tekortkomingen in het financieel beheer en de controle kunnen worden opgevangen door de eerder vermelde wet van 22 mei 2003. Bij de toekenning of het behoud van het statuut van staatsdienst met afzonderlijk beheer zou moeten worden aangetoond dat deze beheersvorm een passend instrument is voor het overheidsbeleid op dat vlak. De opdrachten van de staatsdiensten zouden concreter moeten worden gedefinieerd.

Instellingen van openbaar nut (blz.300-362)

Zoals de voorbije jaren blijven veel instellingen van openbaar nut hun rekeningen te laat indienen. Het Rekenhof voerde specifieke onderzoeken uit over de Regie der Gebouwen (laattijdige rekeningoverlegging, onaangepast boekhoudplan, de toekenning van ingenieurspremies), de kostprijs van het gerechtsgebouw Antwerpen (onderzoek nog af te ronden) en de verkoop van het gerechtsgebouw van Gent (inschatting financiële gevolgen; raming kosten operatie). Ook de oprichting van een privaatrechtelijke naamloze vennootschap door de Nationale Delcrederedienst werd onderzocht (oprichting gebeurde zonder tussenkomst van de wetgever, waardoor diverse bepalingen inhoudloos zijn geworden en de dochteronderneming ontsnapt aan de regelgeving overheidsopdrachten en aan de controle van het Rekenhof).

SOCIALE ZEKERHEID (BLZ. 394-484)

Het Rekenhof onderzocht eveneens de ontvangsten en uitgaven van de stelsels van sociale zekerheid van de zelfstandigen en de werknemers in 2006. Globaal zijn de ontvangsten van beide stelsels gestegen (vnl. door de stijging van de alternatieve financiering en de ontvangsten uit bijdragen). Wat de uitgaven betreft, was er een stijging van de uitgaven voor geneeskundige verzorging (2,85 %), voor pensioenen (3,69%) en voor werkloosheid (0,81 %). De uitgaven voor geneeskundige verzorging liggen wel 737,8 miljoen lager dan de begrotingsdoelstelling.

Het Rekenhof voerde ook specifiekere onderzoeken uit naar onder meer het beheer van de thesauriebehoeften in het Globaal Beheer van de werknemers, de gevolgen van de overheveling van het wettelijk kapitalisatiestelsel van de Rijksdienst voor Pensioenen naar de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid-Globaal Beheer, de uitgaven voor geneeskundige verzorging, het mechanisme van de financiële verantwoordelijkheid van de verzekeringsinstellingen, het beheer van de terugvorderingen door de Hulpkas voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering, de evolutie van de financiële toestand van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers en de reserves van de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie.

BEHEER EN INTERNE CONTROLE (BLZ. 486-614)

Het Rekenhof is nagegaan in hoeverre op federaal niveau maatregelen werden genomen inzake integriteit, betrouwbaarheid van de interne controle en vernieuwing van de boekhouding.

Het stelde vast dat de Staat soms verwijlintersten moet betalen als gevolg van de beperking van de ordonnanceringskredieten (waardoor de federale departementen hun betalingen uitstellen naar het volgende begrotingsjaar) en dat er over het algemeen moeilijkheden zijn om de begrotingskredieten te beheersen. Bovendien worden de provisionele vastleggingen (die dienen om de ononderbroken werking van de openbare diensten te garanderen bij het begin van het begrotingsjaar) ruimer aangewend dan voorzien.

Voorts stelde het Rekenhof, in het kader van zijn onderzoek naar het integriteitsbeleid van de federale overheid wel vast dat verschillende overheidsdiensten voor sommige risicovolle functies procedures hebben uitgewerkt om de integriteit ervan te garanderen of de interne controle hebben gesystematiseerd.

De aankoopprocedures van de verschillende departementen kunnen nog worden verbeterd (centrale opvolging van bestelling tot betaling, scheiding van bevoegdheden,...) opdat een optimale interne controle mogelijk is. Ook formuleerde het Rekenhof nog concrete aanbevelingen om de efficiëntie en effectiviteit van de interne controle op de lokale aankopen van Defensie te verbeteren, om de bestaande reglementering inzake de binnenlandse dienstreizen van de federale departementen te actualiseren en te uniformeren, en om tot een correctere controle bij de toekenning van het leefloon te komen.

Human Resources (blz. 616-656)

Het Rekenhof onderzocht de evolutie van het personeelsbestand van het federaal openbaar ambt tussen 2004 en 2006. Het aantal personeelsleden is stabiel gebleven maar het aantal afvloeiingen door pensionering zal blijven stijgen tot in 2015. Daarnaast heeft het Rekenhof onderzocht hoe de Pensioendienst voor de Overheidssector de pensioenaanvragen van de politiediensten behandelt en of de federale overheidsdiensten hun verhaalrecht bij arbeidsongevallen met aansprakelijke derden uitoefenen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de bewindslui en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het integrale 164^e Boek van het Rekenhof (tweetalig volume van 661 p.) en de samenvatting zijn ter beschikking op www.rekenhof.be

Contactpersoon: Karl Hendrickx
Federale Cel Publicaties
02 551 89 90 (van 9 tot 17u.)